

BRICS เพิ่มบทบาท ในเศรษฐกิจโลกและ กำลังเป็นที่สนใจ ของเศรษฐกิจเกิด ใหม่ ท่ามกลางภูมิ รัฐศาสตร์ที่เข้มข้น ขึ้น

- **การประชุม BRICS** เมื่อ 22-24 ส.ค.2566 ที่ผ่านมามีสาระสำคัญ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) จุดยืนของ BRICS ในเรื่องภูมิรัฐศาสตร์โลกที่ชี้ชัดว่าความสัมพันธ์กับชาติตะวันตกจะยิ่งซับซ้อนมากขึ้น 2) การเดินทางผลักดันใช้สกุลเงินท้องถิ่นเพื่อลดการพึ่งพาสกุลเงินดอลลาร์ฯ 3) การรับสมาชิกใหม่สะท้อนความน่าสนใจของกลุ่มที่เป็นอีกทางเลือกของเศรษฐกิจเกิดใหม่ที่มาจากภูมิรัฐศาสตร์ที่เข้มข้น โดยซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อิหร่าน ฮังการี เอธิโอเปียและอาร์เจนตินาจะเข้าเป็นสมาชิกใหม่อย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ม.ค.2567
- **ศูนย์วิจัยกสิกรไทย** มองว่า การประชุมกลุ่มเศรษฐกิจแต่ละภูมิภาคในช่วงที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็น G7 การประชุมผู้นำอเมริกาใต้ จนมาถึงการประชุม BRICS ต่างชี้ให้เห็นถึงจุดยืนที่เริ่มแสวงหาทางเลือกอื่นเพื่อลดการพึ่งพาชาติตะวันตก โดยเฉพาะในด้านการลดการใช้สกุลเงินดอลลาร์ฯ ที่ล้วนถูกกล่าวถึงในทุกเวที สะท้อนการกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจออกจากตัวเศรษฐกิจดั้งเดิมไปสู่ทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้น
- **ในเบื้องต้นไทยได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม BRICS ตั้งแต่ต้นปี 2566 และอยู่ระหว่างรอการพิจารณา** หัวใจของการเข้าเป็นสมาชิกหลักๆ คือการรักษาสถิติของขีดอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศเกิดใหม่และประเทศพัฒนาแล้วเป็นสำคัญ ข้อดีสำหรับไทย นับเป็นการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจในอีกแง่มุมหนึ่งเพื่อเข้าถึงกลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญในแต่ละทวีปของโลก ในขณะที่ข้อควรระวัง ทางของไทยคงต้องรักษาท่าทีในการรับข้อตกลงใหม่ๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดความอ่อนไหวต่อคู่ค้าในฝั่งชาติตะวันตก และนำมาซึ่งการมาตรการกีดกันทางการค้าเพิ่มเติมในระยะข้างหน้า

การประชุมกลุ่มประเทศเกิดใหม่หรือ BRICS ประกอบด้วยบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีนและแอฟริกาใต้ที่ประเทศแอฟริกาใต้ ระหว่างวันที่ 22-24 สิงหาคม 2566 เป็นอีกหนึ่งการประชุมกลุ่มเศรษฐกิจในปี 2566 หลังจากรับการประชุมผู้นำกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว 7 ประเทศ (G7) การประชุมผู้นำอเมริกาใต้ (South American Summit) ต่างเป็นการรวมตัวกันอย่างไม่เป็นทางการเพื่อหารือความร่วมมือระหว่างกันหลายด้าน ซึ่งประเด็นภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่ทุกกลุ่มต่างหยิบยกขึ้นมาพูดคุยรวมถึงการประชุม BRICS ด้วย โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

- BRICS สะท้อนมุมมองด้านภูมิรัฐศาสตร์ในฝั่งของประเทศเกิดใหม่ที่เตรียมพร้อมไปสู่การแบ่งแยกโลกออกเป็นสองขั้ว ท่ามกลางภูมิรัฐศาสตร์ที่สงครามรัสเซีย-ยูเครน และสหรัฐฯ-จีน ทำให้กลุ่ม BRICS หาแนวทางที่จะลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจในด้านต่างๆ กับชาติตะวันตก ซึ่งในปัจจุบัน BRICS มีขนาดเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แม้ขนาด GDP จะมีสัดส่วน 26% ของ GDP โลก

ตามหลังกลุ่ม G7 ที่เป็นตัวแทนของประเทศพัฒนาแล้วตัวแทนชาติตะวันตก โดยมีขนาดเศรษฐกิจรวมกัน 43.7% ของ GDP โลก แต่หากเทียบจำนวนประชากรกลุ่ม BRICS กลับครอบคลุมสัดส่วนประชากรเกือบครึ่งโลกหรือ 42% ของประชากรโลก นอกจากนี้ เมื่อเทียบกลุ่ม BRICS กับ G7 ก็เรียกได้ว่ามีน้ำหนักต่อไทยในฐานะคู่ค้าที่สำคัญด้วยสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นไทยคงต้องเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงหากเกิดการแบ่งขั้วทางเศรษฐกิจในแง่มุมต่างๆ ในระยะข้างหน้า

ตัวอย่างบทบาททางเศรษฐกิจของการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ (ข้อมูลปี 2565)

กลุ่ม	GDP (%ของ GDP โลก)	ประชากรล้านคน (%ของประชากรโลก)	การค้ากับโลก (%ของการค้าโลก)	การค้ากับไทย (%ของการค้าไทย)
G7	43.7	774 (10%)	31.7	26.2
South American	3.8	435 (5.6%)	2.8	1.8
QUAD	34.7	1,908 (24.7%)	18.1	27.3
BRICS	26.0	3,253 (42.2%)	18.4	22.8
IPEF	40.2	2,560 (33.2%)	27.6	50.3
G20	95.0	5,123 (66.4%)	87.9	68.1

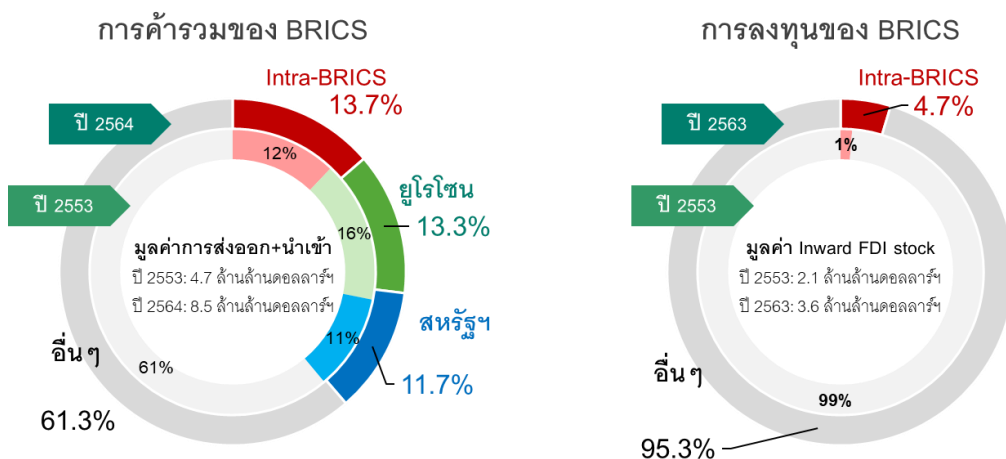
หมายเหตุ: 1) G7 ประกอบด้วย แคนาดา, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, อิตาลี, ญี่ปุ่น, สหราชอาณาจักร, สหรัฐฯ 2) South American ประกอบด้วย บราซิล, อาร์เจนตินา, โบลิเวีย, ชิลี, โคลัมเบีย, เอกวาดอร์, กายอานา, ปารากวัย, เปรู, ซูรินาม, อุรุกวัย, เวเนซุเอลา 3) QUAD(Quadrilateral Security Dialogue) ประกอบด้วยออสเตรเลีย, อินเดีย, ญี่ปุ่น, สหรัฐอเมริกา 4) IPEF (Indo-Pacific Economic Framework) ประกอบด้วย ออสเตรเลีย, บรูไน, อินเดีย, อินโดนีเซีย, ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้, มาเลเซีย, นิวซีแลนด์, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, ไทย, สหรัฐฯ, เวียดนาม 5) G20 ประกอบด้วยอาร์เจนตินา, ออสเตรเลีย, บราซิล, แคนาดา, จีน, ฝรั่งเศส, เยอรมนี, อินเดีย, อินโดนีเซีย, อิตาลี, ญี่ปุ่น, เม็กซิโก, เกาหลีใต้, รัสเซีย, ซาอุดีอาระเบีย, แอฟริกาใต้, ตุรกี, สหราชอาณาจักร, สหรัฐฯ, สหภาพยุโรป

ที่มา: IMF, Trademap.org, กระทรวงพาณิชย์ โดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย

- การผลักดันให้สมาชิกหันมาใช้เงินสกุลท้องถิ่นระหว่างกัน เป็นอีกหนึ่งหัวใจของการประชุม BRICS เพื่อเป็นอีกทางเลือกในการชำระหนี้และลดการพึ่งพาเงินดอลลาร์ฯ อย่างต่อเนื่อง โดยแผนงานนี้เป็นรูปธรรมมากขึ้นตั้งแต่รัสเซียถูกชาติตะวันตกคว่ำบาตรจึงได้หันมาใช้เงินหยวนทำการค้ากับจีนจนทำให้เงินหยวนขยับขึ้นมามีสัดส่วนถึง 4.5% ของการชำระหนี้เพื่อการค้าและบริการระหว่างประเทศในโลก (ก่อนสงครามรัสเซีย-ยูเครนเงินหยวนมีสัดส่วนที่ 1.9% รายงานโดย SWIFT) แต่สกุลเงินดอลลาร์ฯ จะยังเป็นสกุลเงินที่มีสัดส่วนการใช้ในโลกสูงที่สุดถึง 84% นอกจากนี้ ในปัจจุบันหลายประเทศเกิดใหม่ให้ความสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการพัฒนาใหม่ (New Development Bank: NDB) หรือ BRICS Bank และข้อตกลงกองทุนสำรองฉุกเฉิน (Contingency Reserve Arrangement: CRA) ที่มีบทบาทใกล้เคียงกับ World Bank และ IMF ตามลำดับ โดยมีข้อกำหนดและเงื่อนไขที่ยืดหยุ่นเอื้อประโยชน์ต่อประเทศเกิดใหม่มากกว่าและเปิดให้สมาชิกกู้ยืมในสกุลเงินท้องถิ่น โดย NDB มีหน้าที่ให้การสนับสนุนเงินกู้ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และ CRA เป็นข้อตกลงที่ธนาคารกลางของชาติสมาชิกจะให้การสนับสนุนด้านการเงินฉุกเฉินในกรณีเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งนี้ หากพิจารณาความสัมพันธ์ด้านการค้าการลงทุนของกลุ่ม BRICS

กับชาติตะวันตกได้ลดลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ขณะที่ Intra-BRICS กลับมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น โดยในด้านการค้า Intra-BRICS มีสัดส่วน 13.7% ของการค้ารวมของ BRICS (จาก 12% ในปี 2553) และการลงทุนอยู่ที่ 4.7% ของการลงทุนไหลเข้าสะสมของ BRICS (จาก 1.3% ในปี 2553) สะท้อนความเชื่อมโยงกันด้านเศรษฐกิจมากขึ้นของสมาชิกในกลุ่ม BRICS อย่างไรก็ตามตลาดสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปยังคงมีความสำคัญในฐานะตลาดส่งออกปลายทางที่สำคัญ

BRICS พึ่งพาการค้าและการลงทุนระหว่างสมาชิกกันเองมากขึ้น

Source: Trademap.org, UNCTAD, KResearch

- **การพิจารณารับสมาชิกใหม่เป็นวาระสำคัญ** โดยล่าสุดสมาชิกเดิม 5 ประเทศ ประกาศรับ 6 ประเทศ ที่ล้วนเป็นตัวแทนเศรษฐกิจที่สำคัญของภูมิภาคประกอบด้วย ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อิหร่าน อียิปต์ เติโอบีเย และอาร์เจนตินา เข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ตั้งแต่วันที่ 1 ม.ค.2567 ทั้งนี้ยังมีหลายประเทศสนใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกทั้งหมดจำนวน 40 ประเทศ โดยมี 23 ประเทศได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกแล้ว ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย อิหร่าน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ อาร์เจนตินา เวเนซุเอลา แอลจีเรีย โบลีเวีย อียิปต์ เติโอบีเย คิวบา คาซัคสถาน บahrเรน เบลารุส ฮอนดูรัส คูเวต โมร็อกโก ไนจีเรีย ปาเลสไตน์ เซเนกัล บังกลาเทศ รวมถึงประเทศในอาเซียนอย่าง ไทย อินโดนีเซีย และเวียดนาม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแม้ว่ากลุ่ม BRICS จะไม่ได้มีข้อตกลงการรวมกลุ่มอย่างชัดเจนเหมือนกรอบ FTA แต่นานาชาติต่างมองว่าการเข้าร่วมกลุ่ม BRICS เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะกระจายความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ การเงิน การค้า และการลงทุน ท่ามกลางภูมิรัฐศาสตร์ที่เข้มข้น

โดยสรุป ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ที่เกิดขึ้นในโลกเป็นโจทย์ที่แต่ละประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญในการสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์กับทั้งขั้วอำนาจฝั่งตะวันตกและฝั่งประเทศเกิดใหม่ เพื่อกระจายความเสี่ยงและเพิ่มทางเลือกในการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจด้านการค้า การลงทุน และการเงิน สำหรับ

ประเทศไทยที่มีคู่ค้าเป็นทั้งสหรัฐฯ สหภาพยุโรป รวมถึงกลุ่มประเทศ BRICS คงต้องติดตามความเคลื่อนไหวของแต่ละประเทศเพื่อให้ปรับตัวได้เท่าทันสถานการณ์

สำหรับไทยที่ปัจจุบันได้สมัครเป็นสมาชิก BRICS ไปแล้วเมื่อต้นปี 2566 และอยู่ระหว่างรอพิจารณาเข้าเป็นสมาชิกในลำดับถัดไป ศูนย์วิจัยกสิกรไทย มองว่า แม้ว่า BRICS ไม่มีข้อกำหนดในการเปิดตลาดเหมือนความตกลง FTA แต่หัวใจในการเข้าเป็นสมาชิก BRICS อย่างเป็นทางการหลักๆ คือการรักษาสมดุลของชีวอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศเกิดใหม่และประเทศพัฒนาแล้วเป็นสำคัญ ข้อดีสำหรับไทย นับเป็นการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจในอีกแง่มุมหนึ่งเพื่อเข้าถึงกลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญในแต่ละทวีปของโลก โดยในปัจจุบันกลุ่มนี้ก็มีบทบาทต่อการค้าของไทยถึง 22.8% ของการค้ารวมไทย ใกล้เคียงกับกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วอย่าง G7 ที่มีสัดส่วน 26.2% ของการค้ารวมไทย อีกทั้งเป็นกลุ่มที่เปิดกว้างให้ใช้สกุลเงินท้องถิ่นสำหรับเป็นช่องทางลดพึ่งพาสกุลเงินดอลลาร์ฯ รวมถึงมีโอกาสเข้าถึงเม็ดเงินในการพัฒนาเศรษฐกิจในอีกฝั่งชีวเศรษฐกิจของโลก ข้อควรระวังสำหรับไทย ซึ่งต้องยอมรับว่า BRICS เป็นอีกขั้วตรงข้ามของชาติตะวันตกทางการไทยคงต้องรักษาท่าทีในการรับข้อตกลงใหม่ๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดความอ่อนไหวต่อคู่ค้าในฝั่งชาติตะวันตก และอาจนำมาซึ่งการมาตรการกีดกันทางการค้าเพิ่มเติมในระยะข้างหน้า

Disclaimers รายงานวิจัยนี้จัดทำโดย บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด (KResearch) เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป โดยอาศัยแหล่งข้อมูลสาธารณะ หรือ ข้อมูลที่เชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือที่ปรากฏขณะจัดทำ ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละขณะเวลา ทั้งนี้ KResearch มีอาจรับรองความถูกต้อง ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม ความครบถ้วนสมบูรณ์ หรือความเป็นปัจจุบันของข้อมูลดังกล่าว และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ชวน เสนอแนะ ให้คำแนะนำ หรือจูงใจในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการใดๆ แต่อย่างใด ดังนั้น ท่านควรศึกษาข้อมูลด้วยความระมัดระวัง และใช้วิจารณญาณอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจใดๆ KResearch จะไม่รับผิดชอบในความเสียหายใดที่เกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลดังกล่าว

ข้อมูลใดๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยนี้ถือเป็นทรัพย์สินของ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) การนำข้อมูลดังกล่าว (ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน) ไปใช้ต้องแสดงข้อความถึงสิทธิความเป็นเจ้าของแก่ KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี) หรือแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ ทั้งนี้ ท่านจะไม่ทำซ้ำ ปรับปรุง ดัดแปลง แก้ไข ส่งต่อ เผยแพร่ หรือกระทำในลักษณะใดๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในทางการค้า โดยไม่ได้รับอนุญาตล่วงหน้า เป็นลายลักษณ์อักษรจาก KResearch และ/หรือบุคคลที่สาม (แล้วแต่กรณี)